

KRIES

DRUŽINSKI LIST

VSEBINA:

LEPOSLOVNI DEL. PROZA: A. Cerkvenik: *Prostitutka Zoša*; Jos. Suchy: *Kaznovana pohotnost*; E. Tiran: *Zgodba o zlati lasnici*. PESMI: Li-tai-pe: *Gavrani kriče*; I. S. Turgenjev: *Razgovor*; Li-tai-pe: *Prokletstvo vojne*. — VESTNIK: Telovadba. Gladujoči Rusiji. Vestnik „Svobode“. *Gospodinjstvo. Književnost*. — SLIKE: Tri h „Kaznovani pohotnosti“. *Storžič s Krvavca. Kamniške planine z Njive na Veliki planini. Dramatični odsek „Svobode“ v Radečah.*

**V LJUBLJANI,
aprila 1922.**

**Izhaja vsak
mesec.**

Lastnik in izdajatelj Splošna del. izobraževalna zveza „Svoboda“ za Slovenijo v Ljubljani. — Odgovorni urednik: LOJZE SLANOVEC. Tisk tiskarne J. Blasnik-a nasl. d. d. v Ljubljani.

PROSTITUTKA ZOŠA.

Približno okoli 8. sva prispela k Rappaportu.

„Do štirih zjutraj lahko ostanem tukaj,“ je rekel.

„Dobro,“ sem si mislil, „vsaj v večnem strahu ne bom, da mi prileti kaj v glavo.“

Rappaport se je do tal priklonil. Dolg, črn kaftan se je vlekel skoro po tleh, umazan, madež pri madežu, masten, kakor bi bil služil za kuhinjsko brisačo; majhna kapica na glavi; zaviti lasje pri ušesih, mastni, sprimljeni; obraščen obraz; dvoje lokavih oči.

Priklonil se je:

„Ajh hab mir gđajht.“

„Je toplo v sobi, stari skopuh?“

„Jaz — skopuh? Naj ne vidim več solnca, naj mi mater takoj kap udari, naj moji otroci prekolnejo svojega očeta, če...“

„Molči, skopuh si — in matere več nimaš, otroci pa so ti od gladu pomrli...“

„Naj me —“

„Naj te hudič vzame! Ne govori toliko; noter nas vedi, pa konec.“

„Ajh, ajh ben,“ je nekaj jecjal. Ko sva stopila noter, je bilo vse zavito v kožuhe. Irena, Sara in Erna, tri deklice — prostak, ki se je takoj izmuznil, ko nas je opazil.

„Zakuri, skopuh!“ je zapovedal Krippner.

„Ajh hab nešt,“ je tožil.

„Stolico bom polomil in bom zakuril,“ je zagrozil Krippner.

Jokal je in tarnal, prinesel je pa vendarle naročaj drv in ognja iz kuhinje.

„Tako je vse drago,“ je tarnal ves žalosten, „in ne dobi se... Kaj bom ubogi revež... Ob nič me spravite.“

„Osel, kako te bomo ob nič spravili, če nič nimaš!“

„Pusti ga,“ sem ga miril. „Poglej raje te devojke.“

Opazil sem, da me je črna Erna, ki je sedela pri peči, ves čas motrila.

„Kaj pa bi rade? Vi prav gotovo niste tukaj doma,“ je nagovoril Erno.

„Ne, iz Bukovine sem. Sem pri vojni pošti kot pomožna moč.“

„Ste Rusinja?“ sem jo vprašal.

„Sem Ukrajinka.“ Bila je Židovka.

„Kakšna Ukrajinka?! Saj takšnega naroda ne poznam.“

„Gospod poročnik, saj ni treba, da bi vi poznali. Mogoče, da takšen narod šele od danes živi, in če je skupina takšnih ljudi, ki mislijo, da so ta narod, potem je ta narod!“

„Kaj bi rade pile?“

„Imaš šampanjca, stari?“

„Vince iz Pariza. Zaplenili so ga na zahodni fronti. In potem starega, ki so ga Rusi pustili tukaj. In potem takega, ki sem ga —“

„Dovolj! Prinesi. Bomo že mi hvalili, če je za kaj.“

„A poznate Zošo?“ me je Erna naenkrat vprašala.

„Kako?“ sem vprašal.

„Zošo.“

„Katero Zošo?“

„Iz Lwowa.“

„Poznam.“ Čudno mi je bilo, a ne vem zakaj.

„Tukaj je. In vašo sliko ima na nočni omarici. Črno pokrito sliko. Pravi: To je bil moj ljubi in padel je tam nekje. In vedno, ko to pripoveduje, joče. Nikdo ne sme v njeno sobo razen mene. Mene ima rada. In vi niste padeli?! Glej, šele sedaj sem se spomnila, da ste tu, še vedno živ. Povedati ji moram.“

„Le, počakajte! Pogovoriva se najprvo. — Kaj dela tukaj?“

„Pri divizijskem poveljstvu je strojepiska in živi v zelo tesnem razmerju s poveljnikom, grofom K-im.“

„Tako! In kako je prišla sem? Ali poznate nje prejšnje življenje?“

„Poznam, poznam. Iz Lwowa je šla zopet v Wladimir Wolinski in se zopet sešla z Otakaljem. Otakal se je sprl z ženo, ker je zvedel za dogodbico s Krakauerjem. In javil se je na fronto. Prevezel je brigado, ki se nahaja tukaj in privedel Zošo s seboj. Tukaj so jo nastavili v adjutanturi divizijske komande.“

„Zelo zanimivo,“ sem si mislil. „In kakšna je drugače?“ sem vprašal Erno. „Ali je še vedno lepa?“

„Vedno enako lepa, enako mlada. Le malo bolj suha, toda to jo dela še lepšo, še bolj interesantno. Vse je vanjo zaljubljeno.“

„Krippner,“ sem ga poklical, „oprosti mi za trenutek. Grem z Erno. Počakaj me tukaj. Upam, da bom v eni uri že nazaj, mogoče v dveh, najpozneje pa opolnoči.“

„Ho, ho,“ se je zasmeljal, „si pa kmalu v ognju! Pa takšen svetnik!“

Erna je malo šepala. Videl sem razočaranje v Krippnerjevih očeh in Erna je tudi malo zardela. Bila pa je eno lepa.

„Ne vem, če jo dobiva doma,“ je dejala, „ker je navadno ponoči sploh ni doma. A tega mi nikdar ne izda, od hodi.“

„Če a sva p'ane tolpe nemščil voškov... so s... g'ano p'ep'ani na cest...“

„So 'ne Wanzenstadt! Der Teufel mag's horen!“

Vsi so se glasno zasmeli, kakor bi bil bogve kaj duhovitega povedal, in zopet so se zazibali kakor sence od enega konca ceste na drugi konec.

Privedla me je pred vrata neke vile. Stara, skuštrana Židovka nama je odprla.

„Je doma Zoša?“

„Je,“ je odgovorila, „moram najprej vprašati, če smeta k njej.“

Čakala sva nekaj časa in si ogledovala razkošno opremljeno predsobo. Visoka zrcala, lep, črn klavir.

„To ogledalo, ta klavir, prijatelj, to je vse s pristave tam pri Lawrinovu. Nemški častniki so vse znosili semkaj in dvorec je danes prazen. Ko je prišel pred kratkim grof semkaj in se pritoževal, da so mu to in ono ukradli, je rekel general: ‚Pokažite mi ga, ki vam je to odnesel, pa ga pustim obesiti; obesiti ga pustim, ker mi nismo kakor Rusi. Pri nas je disciplina.‘“

„Častnik z Erno?“ sem slišal skozi duri. „Čudno, čudno... Naj počakata malo.“

Nisem bil nervozen. Erna je hodila gori in doli, sedla, drgnila koleno ob koleno, dlan ob dlan. Ogenj je razposajeno gorel v razkošnem kaminu. Mala miška je švignila iz sobe, zavrtela se pred Erninimi nogami.

„Oj!“ je kliknila in miška je zopet izginila. „Znamenje!“

Prevzelo me je — ni dobro znamenje, res ni, sem si mislil. Saj ni slučaja, vsaka stvar ima svojo smisel...

„Prosim, izvolita počakati. Prišla bo sama ven.“

*

„Ti!“ je rekla, ko me je videla. „Dolgo sem te pričakovala. Saj sem vedno vedela, kje si, natanko sem vedela, kje si. Glej, ravnokar sem si izposlovala — izjemoma — dovoljenje, da smem v prvo linijo. Jutri, pojutrišnjem pridem.“

Nič se ni izpremenila. Samo počesana je bila drugače, lase je zvila vse v frizuro. Črn trak okolu čela, obrvi črnih oči še močnejše stopajo na dan kot prej. Bolj izrazita je, a polt še vedno enako mehka, žametasta.

„Erna,“ se je obrnila k tej, „ali bi bila tako dobra, da bi naju pustila sama?“

„Bom.“

„Recite, prosim, Krippnerju, naj me počaka in da pridem najpozneje opolnoči.“

„Upajmo,“ je dodala Zoša in je Erno poljubila. „Dobra Ernočka, saj ne boš huča, saj razumeš...“

„Razumem. Zdravo.“

Ostala sva sama.

„Pojdi v sobo z menoj. To je moja spalnica samo po imenu. Tukaj delam. To je moja delavnica. Spim drugje — pa kaj te to briga.“

V sobi je bilo polutemno, ugodno, vroče.

„Sedi tamle v fotelj in poslušaj. Moram ti marsikaj povedati.“

Tiho je bilo vseokrog, samo drva so prasketala in pokala v visoki peči. Naslonila je glavo na mizo in mi-

slila. Od časa do časa me je pogledala in skoro da sem bral v njenih očeh: ali bi, ali bi ne?

„Govori,“ sem jo pozval, ker pritiskalo je nekaj težkega name.

„Premisliti moram; ker ne vem, če si mož. Slušaj: to življenje tukaj ti ni udobno, prav gotovo ne; živinsko, nevarno. Kaj ne, ti bi tudi rad šel stran?“

„Drugo, drugo! Kaj delaš tukaj, to povej.“

„Delam,“ je odgovorila, čudno smehljajoč se.

„Kaj dela?“ sem vpraševal. „Že prej je rekla: To je moja delavnica. Dela — delavnica — smešno!“

„Denar si služim. Danes lahko zaslužim 250.000 rubljev — pomisli: v eni sami noči! A enega pomagača bi res rabila. Ne za fizično pomoč, pač pa za moralno bi ga prav res rabila! Ali bi mi pomagal?“

Še nikdar nisem mislil na to. Čutil sem, da mi zmanjkuje tal pod nogami, čutil sem, da nič več ne mislim.

„Da, da,“ je šepetala, „in polovico — še več — 150.000 jih dobiš lahko ti! In to ni glavno! Rešen si vseh muk, vseh nevarnosti. Nikdar te ne ubije granata — samo pomagaj mi. Koliko stvari sem že čez spravila! Poročnik Herzmansky ima že četrť milijona rubljev. In še mnogi drugi!“

„Špijonaža!“ mi je šinilo v glavo. „Smrt na vešalih, smrt na vešalih...“

„Saj o tebi še vedel ne bo nikdo. In potem, veš, potem bom poštena. Nastanila se bom v Moskvi, Petrogradu — nič ne vem še kje. Videl boš, imam tam sorodnike. Nikdo me ne pozna. Živela bova — ti si ne moreš misliti...“

Pristopila je k meni, objela mojo glavo, božala me in poljubljala.

„In samo dve stvari mi boš pomagal, čisto lahki, nič nevarnega. Danes mi boš pomagal vdreti v divizionarjevo omaro, in čez par dni, ko boš imel službo, nočno službo, me popelješ čez.“

„Jaz se ne mešam v usodo —“

„Jaz sem usoda,“ je rekla in me zopet poljubila. „Pomisli, živela bova!“

Gledal sem jo še dolgo, dolgo, in spomnil sem se, kako smo znesli v St. Pöltnu pri Dunaju ponoči 200 pušk in vso silo municije v Tamižo, kako sem bil ponosen na to dejanje. In od tedaj je že leto minulo; spomnil sem se, kako smo ponoči hodili od jarka do jarka in smo jemali iz ročnih granat vžigalne kapice.

„Vidiš, gre za to: Rusi se bojijo sedaj napada, ker bi gotovo uspel. Imeti morajo svoje vzroke — najbrž kaka agitacija. In ta kota 701, veš, koliko krvi so Nemci zastonj zanj prelili. Sedaj upajo in njihovo upanje je utemeljeno. In Rusi morajo potem zapustiti v prostoru obeh divizij svoje postojanke. In za kako bodočo ofenzivo je to stvar, ki ni brez vrednosti. Tako vsaj računajo, kolikor mi je znano, na obeh straneh. Rusi bi radi ta naskok vsaj sedaj preprečili, a podatki jim manjkajo. In te sem jim vedno jaz priskrbovala. In danes gre tudi za neke zelo važne spise. A prideš z menoj?“

Molčal sem.

„Kako se bojiš! In koliko si govoril, da ti končno ni za življenje! Navsezadnje — saj ne bo nič — samo nositi mi boš pomagal!“

„Pojdem!“

„Saj sem vedela! Če ne — če ne, bi našla drugega. Sedaj se moram še obleči.“

Začela si je oblačiti hlače, jopico z znakom nadporočnika, lepo paradno čepico, dolgo sabljo. Lep vojak.

„Vzemi to torbico.“

Šla sva molče. Zapihal je topel veter, ali pa se je meni tako zdelo. Stopala je mirno, ravnodušno poleg mene.

„Ti boš govoril, si razumel, a jaz stopim naprej.“

Prišla sva iz mesta. Srečala sva sani; zvončki so zvončkljali. Zdelo se mi je, da ima danes tudi to nekaj pomen.

„Divizionar!“ je šepnila in zakrila obraz z robcem. Noge so mi skoroda odpovedale. Počasi se je peljal mimo z Otakaljem. Pogledal mi je v oči. Salutiral sem, ozrl se je za nama.

„Naj ga vrag vzame! Saj sem ga poklicala za danes ob 11. k sebi! Kaj išče tukaj?“

„Pojdimo raje nazaj,“ sem ji rekel. „Viseti tam okrog, ni bogve kako prijetno.“

„Ne,“ je dejala in me je ostro pogledala. „Jaz hodim ponavadi samo naprej; poti nazaj ne poznam. Če hočeš nazaj, pojdi — pojdi sam, le pojdi, če hočeš!“

Čutil sem se njenemu miru. Ali ne laže, ali se ne potvarja? sem si mislil. Ali je mogoče, da so tudi takšni ljudje na svetu? Pogledala me je, nasmehnila se je:

„So! Tudi takšni ljudje so na svetu. So tudi takšni, ki ubijejo za novčič drugega človeka in mislijo, da so tisti novčič zaslužili. Da, celó bahajo se s tem! Vidiš, če je človek spoznal zmisel smrti in življenja in če je premostil tisto črto, ki je v resnici sploh ni, tedaj se ne trese — kakor ti. Če bi vedel, kako si smešen!“

Hotel sem biti miren, hotel sem stopati ravno: Večkrat glave itak ne morem izgubiti, sem si govoril; a nekaj je bilo, kar je stalo za besedami, za možgani, za srcem, nekaj groznega, kar je stegalo dolge kremplje čez moje besede, čez srce in mozeg. Zamahnil sem z roko.

„Kaj mahaš — temu se človek počasi privadi. — Ni več daleč,“ je dejala. „Zapomni si: ti boš govoril, a jaz pojdem naprej. Geslo: ‚Hoch Kaiser!‘ in poreče: ‚Wilhelm!‘“

Že sva slišala korake straže, ki je stopala enakomerno od ogla do ogla divizionarjeve hiše. Skrbno se je oziral na vse strani; brke je imel kakor Wilhelm in oči je napol zaprl, kakor da bi bilo lepše, gledati skozi trepalnice.

„Stoj! Kdo tam?“

„Inšpekcijski divizijski častnik.“

„Geslo!“

„Hoch Kaiser!“

„Wilhelm! Naprej!“

Šla sva. Gledal je za nama. Videl sem, da naju motri nekam čudno, slišal sem celo, da se je ustavil pri vratih in očitvidno nekaj razmišljal. Vroče mi je postalo. Odpel sem suknjo in obstal.

„Naprej za menoj,“ je šepetala.

Prižgala je električno svetiljko.

„Tam v tisti sobi! Hitro! Čas je dragocen! Vem, da je zaprl v to omaro. Odpri!“

A jaz sem slonel in le gledal, roke so mi visele navzdol. Hotel sem jih dvigniti, a brezuspešno — ležale so. „Pomagaj!“

Hotel sem reči, da ne morem, pa mi je beseda v ustih zamrla. Slekla je suknjo, vzela svežnjč ključev in odprla omaro. Nekdo je stopil v vežna vrata, slišala sva korake — a ona je delala mirno dalje. Zrl sem na vrata in čakal, kaj bo, a ona se ni niti obrnila; izvlekla je cel kup papirjev in listala. Če bi že bil konec in če bi že bil pri Rappaportu! Konec, konec — a konca ni bilo! Vsedla se je. Pred vratmi je zaškripalo, mimo okna je nekaj smuknilo — videl sem glavo, kako se premika in gleda v sobo... in zopet drugo in tretjo — vse — druga za drugo... Več jih je, več... Kra, kra — deske pred vratmi so zaškripale... Iznenaditi naju hočejo... potihoma se približujejo vratom...

„Zoša, Zoša,“ sem z naporom izustil.

„Ne kliči me s tem imenom.“

„Glej,“ pokazal sem ji sence, ki so švigale mimo okna. Odprla je okno.

„Vidiš,“ je rekla čisto tiho, „vidiš, veter maje to drevo in luna meče sence na okno.“ Zaprla je zopet potihlo okno: „In tisto pri vratih je podgana... — Imam ga, imam ga, hvalo bogu! Tukaj je,“ vzela je debel akt. „Daj mi sem torbo!“

Dal sem ji torbico. Skrbno ga je zvila in postavila notri.

„Sedaj lahko greva.“

„Stoj! Kdo tu?“ sva slišala klic.

„Divizijski poveljnik.“

„Hudiča!“ je vzkliknila.

„Kaj — inšpekcijski častnik? Kaj ima tukaj opraviti... nemogoče!“

„Skozi okno!“ je rekla.

Stal sem kakor okamenel. Prijela me je za lase.

„Za menoj!“

Povlekla me je in ko me je tako prebudila iz mrtvila, sem skočil, oživel. Sile so se potrojile. Bil sem v vrtu. Skrbno je zaprla okno in oba sva tekla, kolikor sva mogla. Noge so se nama udirale do kolen. Sneg je močno naletaval in burja je brila.

„Sklanjaj se kolikor mogoče k tlom!“ Šla je po vseh štirih. „Samo da prideva do pokopališča. Tam je grobnica poljske plemiške rodbine. Le te stopinje! Na cesto morava priti! In potem pa pojdeva po izhojeni cestil. Še niso opazili! V sobi sploh še ni svetlobe... Da bi vsaj na cesto prispela, predno bodo opazili, da je okno odprto!“

Letela sva. Vroče mi je bilo. Še nikdar v življenju nisem toliko ljubil svojega življenja kolikor v tistem trenutku. —

Videl sem celo vrsto Rusinov v neki karpatski vasi. Stotnik je stal pred njimi.

„Na drevo ž njim!“

Starega možiceljna so privedli; komaj se je držal na nogah.

„Lačen sem... Le malo repe... in malo rakije...“

„Ti bom že dal rakije! Na drevo tam k tisti babi — lep par bo to!“

„U... u... mreti... jaz... zakaj?“

„Zakaj? Ker si star — osel, ali ne veš, da je že čas, da si v napoto? Na drevo ž njim!“

„U... u... mreti... zakaj... še ne... še ne...“

In tedaj ga je brcnil z nogo, da je padel kakor snop...

„Saj ga res nisem hotel tepsti... saj sem ga hotel le dati obesiti...“

„Ker ni za oficirja častno, če tepe ljudi, ki se ne morejo braniti —“ sem znil ironično.

„Dober dovtip, dober dovtip!“ je regljal stari stotnik.

In zvečer sem rezal konopčke, ko ni nobenega več bilo. Upal sem, da še rešim komu življenje, ko so ležali že štiri ure... da rešim komu življenje... a trupla so me gledala z ledenimi pogledi. Ko sem prišel do starca, ki ga je bil stotnik brcnil, sem obstal... Zdelo se mi je, da se je nasmehnil, da me je hvaležno pogledal... Ustnice je rahlo premikal — božal sem ga po velih licih. —

„Hiti, hiti! Kaj zaostajaš! Vidiš ga na oknu! In samo šeststo metrov sva oddaljena! Še dvesto metrov do ceste... Glej ga na oknu — že gleda... Vrnil se je v sobo in hodi po sobi... Še vedno ne ve, za kaj gre...“

In tisti starec, kako je prosil! A jaz? Vešala! Vešala! Utrujen sem bil... Vsedel sem se — naprej! To pomeni vešala — le naprej — to pomeni vešala...

Vstal sem in zopet sva letela. Zbadalo me je v srcu.

Ššš-zni, ššš-zni — je zažvižgalo kakih sto metrov desno od naju.

„Je že našel! Že ve! Sedaj se prične gonja! Rado vedna sem, ali pojde po cesti...“

Dospela sva na cesto. Daleč zadaj sva opazila vrsto mož v rojni črti. Šli so v smeri za nama... čula sva njihove glasove. Včasih. Kakor je burja nanesla. Včasih pa je vse utihnilo.

„Aha, Peretzova hiša! — Peretz, o, o, o, Peretz! Sani in konja! Takoj! Hitro, ker so nama na sledu! Hitro, hitro!“ je priganjala. „Naravnost v smer proti cerkvi pelji! Ne bodo mislili —. In potem k Rappaportu! Danes se ne vrneš domov — šele jutri!“

Sedla sva v sani. Nikolaj je pognal. Zvončke je odtrgal. Bič je zažvižgal rezko skozi zrak in sani so zletele kakor strela. Skozi snežni metež smo videli dolgo rojno

črto, ki se je pomikala proti Peretzovi hiši in proti pokopališču.

„Iščite, iščite do jutri!“

Pok — pok — pok.

„Bogve, za kom streljajo! Še kakega nedolžnika bodo ustrelili.“

„Saj ne bo edini. A jih malo postrelijo na fronti!“

„Nikolaj, počakaj, gledati morava, kako se bo razvilo.“

A Nikolaju se ni ljubilo, ker je šlo tudi za njegovo kožo.

„Zamudila sva se, Če bi bila prišla pet minut prej, bi bilo vse rešeno — oziroma, če bi mi bil ti pomagal —“

Skozi mestne ulice je vozil zelo hitro. Izogibal se je svetlih ulic, po čudno zavozlanih potih nas je pripeljal pred Rappaportovo hišo.

„V sobo!“ je rekla staremu. Pogledal me je malo sumljivo in potem je odprl vrata na koncu hodnika.

„Stopita,“ je rekel.

Vlegel se je na zofo. Prišla je k meni in me poljubila na ustna. Dolgo, dolgo je držala svoje lice na mojem; čutil sem solze na svojih licih.

„Oprosti,“ je vzdihnila; „ne bi bila smela — ne vem, zakaj sem to napravila. Saj bi bila sama isto storila, a hotela sem vedeti, koliko moči je v tebi. In sedaj vem: ti si močnejši od mene, mnogo, mnogo močnejši. Tvoja moč je premagala tvojo naravo — a moja ni še nikdar premagala moje.“

„Nimam moči. Menda je bilo v toku dogodkov, kar se je zgodilo.“

Preoblekla se je, umila, počesala in napravila kakor v časih, ko sva se v Lwowu odpravljala v Jezuitski park. Lase je zopet spustila in božala me je dolgo. Opolnoči sva se napravila in stopila dol, kjer je sedel Krippner z Erno, Saro in Ireno.

„Ti si nenavadno bled,“ me je pozdravil Krippner.

„Saj ni nič čudnega,“ je odgovorila Zoša namesto mene. „Če človek najde svojo davno ljubico, tedaj mora postati bled.“

„Jaz ne,“ je rekel Krippner. „Toda ta človek je čuden. Že tolikokrat sem si mislil, ali je to sploh človek in če ni to samo zmes različnih sil.“

„O ne, motite se. To je človek, ki ima večjo moč, kot bi si kdo mislil. Mislim, da ne boste dalje raznašali — pa čeprav: veste, jaz sem prostitutka Zoša — nisem se mogla ubraniti tega, rojena sem bila tako. Kako vse druge. In vse svoje prihodnje meščansko življenje sem žrtvovala prostituciji, če hočete to imenovati prostitucijo. Bogata sem z doma, a šla sem, in nič bi me ne bilo zvalilo. A ta človek je prišel in vlek me je za seboj, dokler me ni zvlekel — in potem me je pustil. In ker ne znam hoditi nazaj, se nisem več vrnila. Šla sem naprej, postala sem poštena — o, kako poštena! A danes sem ga izmučila.“

„Pijte, gospodična,“ ji je ponudil Krippner.

„O ne, ne pijem več, odkar poznam tega. Če bi pila, bi dokončala svoje življenje v bordelu — in tako bom grofica...“

„Pojdimo jih malo spremljati.“

„Zapregli bomo dve sani in peljali se bomo do gozdiča pred drugo linijo. Dalje ne smemo. No, od tam je do linije itak samo še tričetrt ure hoda,“ tako je predlagala Zoša. Celo uro smo se vozili. Držal sem glavo v Zošinem naročju. Božala me je.

„In vendar: kar mi je bilo nekdanj banalno — rada te imam, kakor sem imela svojega malega dečka Vsevoloda, ko sem bila petnajst let stara.“

„Pusti iluzije! To ni res,“ sem rekel in jo pogledal v oči, „nimaš me rada, ne moreš me imeti rada. Iluzija je strup zate. Pot nazaj — to bo tvoja tragika.“

Svetlometi so razsvetljevali široko temno nebo. Vzporedno z nami je letel vlak.

„Poženi hitro, da ga dohitimo pred gozdom, da se še v prvo linijo lahko popeljemo.“

Vlak nam je ušel...

Poljubil sem jo pri odhodu, vsi smo se poljubili. To je bila navada. Vselej, ko smo odhajali v prvo linijo, smo se poljubili z mladimi deklicami. In ni ga bilo dekleta, ki bi nam rekla: ne! Toplo sočutje je strujalo iz njenih usten v naša telesa. O, kolikim ljudem je bil to poljub matere in drage — matere in drage o smrtni uri!

Po dolgem času sem plakal.

Molče smo si podali roke.

Dalje prihodnjič.

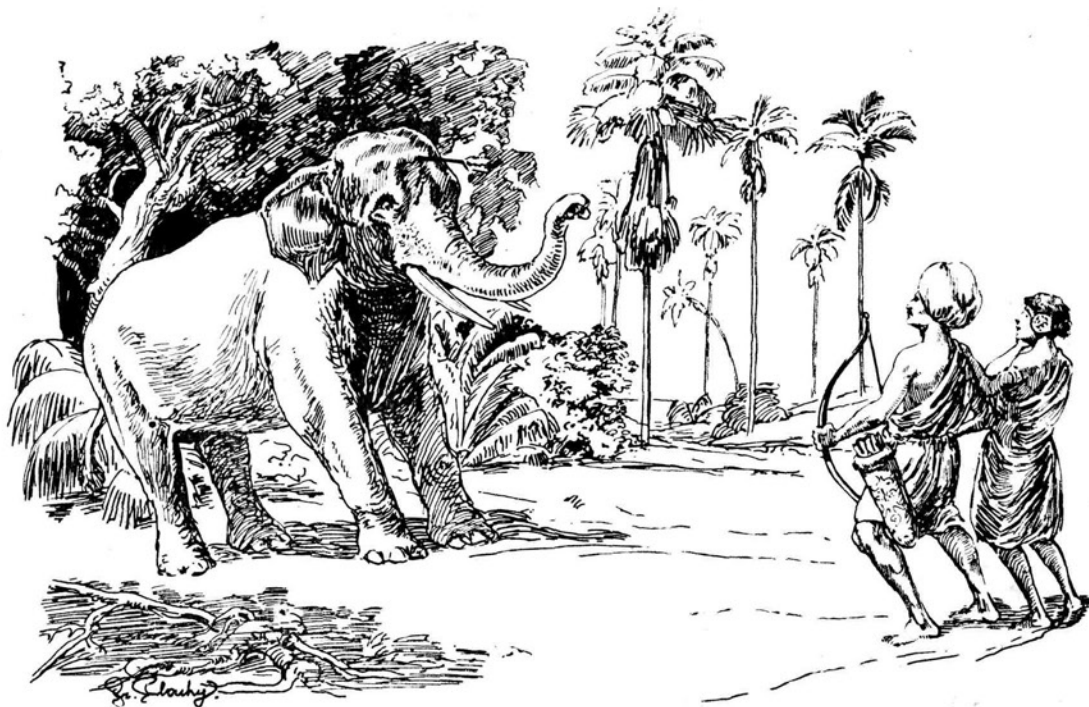
JOS. SUCHY:

KAZNOVANA POHOTNOST.

Staroindijska pripovedka.

Nekoč je živel mlad brahman, ki je bil izvrsten lokostrelec. Njegov učitelj mu je dal svojo hčerko za ženo. Brahman se je z njo napotil v Benares. Medpotoma sta prišla v pokrajino, kjer radi preobilice divjih slonov nista

zagledali roparji, se je vsem pohotelo po nakitu in lepi obleki brahmankini. Roparski glavar pa je takoj spoznal, da je prišlec nenavaden človek ter tovarišem ni dopustil, da bi se ga dotaknili. Brahman je poslal k njemu ženo,

ugledala žive duše. Sicer so ju ljudje že prej opozorili na to, toda mladi lokostrelec se ni brigal za nevarnost.

Sredi gozda sta srečala slona. Brahman je izstrelil puščico in, sredi čela zadet, je slon mrtev obležal na tleh. Šla sta dalje ter prišla v drug gozd. Tam pa je taborilo petdeset roparjev. Sedeli so ravno pri kosilu. Ko so ju

da si izprosi raženj mesa. Glavar je to dovolil, roparji pa so menili: „Zakaj bi onadva jedla, kar smo mi pekli?“ Dali so ženi raženj nepečenega mesa. Lokostrelec se je strašno razjezil, ker ni dobil pečenega mesa. Roparji pa so ga začeli ogrožati, češ, kaj smo mi babe in on edini mož. Lokostrelec je z 49 puščicami usmrtil 49 roparjev.

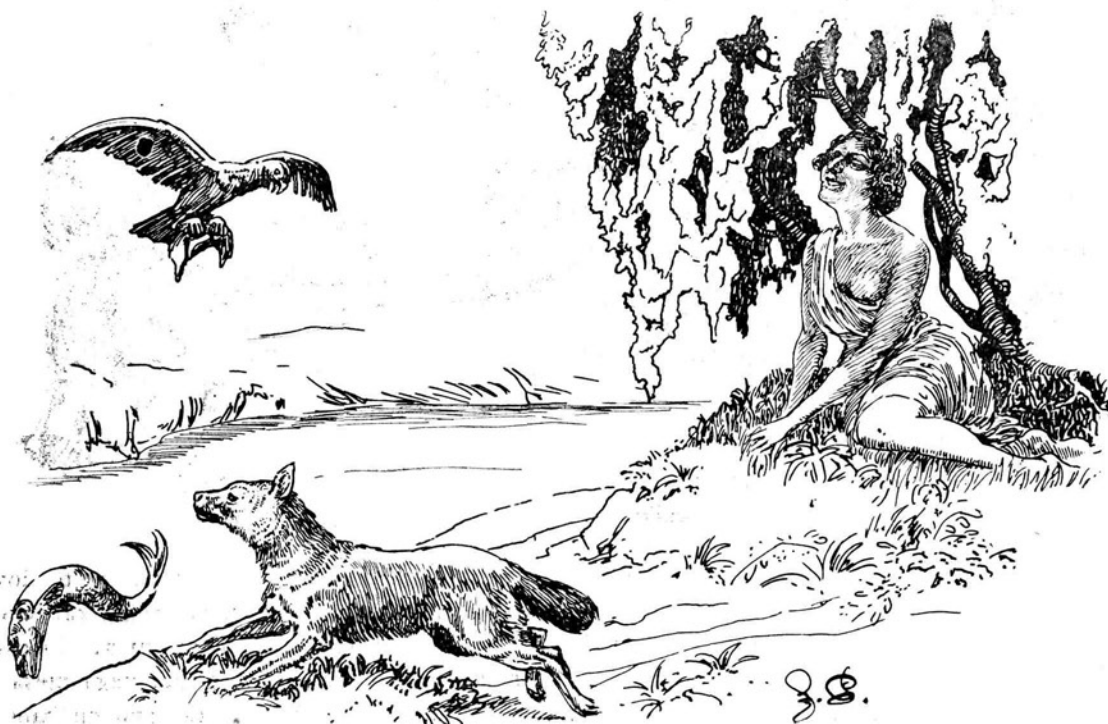
Za glavarja pa ni imel nobene puščice več. Vrgel je tedaj roparja ob tla, mu pokleknil na prsi ter si dal po ženi izročiti meč, da mu odseka glavo. V tistem trenutku pa se je ženi pohotelo po roparju. — Dala je pač možu meč, toda tako, da je držaj dobil v roko ropar, nožnico pa mož. Ropar je potegnil meč ter strelcu odsekal glavo. Potem je vzel njegovo ženo s seboj. Medpotoma mu je pripovedovala, da je hčerka svetovnoznane učitelja v Takkasili, in da jo je njen oče raditega poročil z lokostrelcem, ker je bil ta kot njegov učenec ravnotako spreten umetnik v lokostrelstvu kakor njen oče-učitelj. — Tedaj pa si je mislil ropar: „Svojega prvega moža je usmrtila. Enako bo storila tudi z menoj. Zapustil jo bom.“

Na nadaljnem potu sta prišla do reke, ki je bila sicer zelo plitva, takrat pa je valovila njena voda: „Draga,“ ji je rekel, „v tej vodi živi strašen krokodil. Kaj hočeva

storiti?“ — „Gospod, zveži culo iz mojega vrhnjega krila, spravi noter nakit ter ga ponesi na drugo stran reke. Potem pa pridi pome!“ „Dobro,“ je rekel ropar, spravil njen nakit v culico, stopil v reko ter delal, kakor bi hotel uiti krokodilu. Ko je prebrodil reko, je odšel svojo pot dalje. Ona pa je kričala za njim: „Gospod, ti odhajaš, kakor da me hočeš zapustiti. Zakaj to? Vrne se in vzemi me s seboj!“ Ropar pa ji je odvrnil: „Gotovega prijatelja si zamenjala za negotovega. Radi mene si zavrgla staro ljubezen in tako bi najbrže storila tudi z menoj. Ne, jaz grem naprej!“

In odšel je z njenim nakitom. Ona pa se je v svoji žalosti bridko jokala.

Ravno takrat pa se je Sakka razgledoval po svetu ter zagledal brahmanko, ki jo je zapeljala pohotnost, da je izgubila moža in ljubimca. „Hočem ji predložiti nje

greh ter jo osramotiti," je rekel ter v spremstvu Mâtali-ja in Pandjasikha-ja stopil raz nebes. Ko so vsi trije dospeli na obrežje reke, je rekel Sakka: „Ti, Mâtali, postani riba, ti Pandjasikha ptič, jaz pa se spremenim v šakala ter stopim pred brahmanko z mesom v gobcu. Potem skoči ti, Mâtali, iz vode ter padi predme. Jaz bom izpustil meso iz gobca ter poskočil, da ugrabim ribo. V tistem trenutku pa zagrabi ti, Pandjasikha, za kos mesa ter odleti v zrak in ti, Mâtali, skoči v vodo!“ „Dobro, gospod!“ sta rekla. — Mâtali se je spremenil v ribo, Pandjasikha v ptiča, Sakka pa je v podobi šakala z mesom v gobcu stopil pred ženo. Riba je skočila iz vode ter padla pred šakala. Ta je izpustil iz gobca meso ter planil na ribo; riba pa je skočila v vodo. Ptič je zgrabil za meso ter odletel. Šakal je nato ves potrht sedel na tla ter zrl v grmovje. Ko je prizor videla žena, je rekla: „Željan izmenjave, si prišel

ob meso in ribo," ter se glasno zasmejala. Šakal pa je rekel: „Kdo se tu smeje iz vsega grla? Mari bi se jokala!“ Ona: „Tvoj dovtip je bil slab, šakal; ob meso in ob ribo si, revež!“ Šakal: „Lahko se vidijo pogreški drugih, ti pa svojih ne vidiš. Ob moža si in ob ljubimca! Meni se zdi, da tebi še manj cveto rože!“ Ona: „Tako je, plemeniti šakal! Sedaj razumem, kaj si hotel reči.“ Šakal: „Kdor ukrade ilovnato skledo, ukrade bržčas tudi kovinasto. Kakor si storila sedaj, boš storila tudi prihodnič!“

Ko jo je tako osramotil, se je vrnil na svoj božanski prestol.

Takkasila = staroindijsko vseučilišče. Sakka, kralj bogov. Mâtali, Sakkov voznik. Pandjasikha, Sakkov igralec na vinô — indijsko kitaro.

ERNEST TIRAN:

ZGODBA O ZLATI LASNICI.

Jeli poletje, ali je zima? Oboje je minilo.

Kaj je dan, ali je noč? Dan je ugasnil, noč ni več temna.

Kje je rdeči lotos, ki je cvetel takrat, da je dišala vsa zemlja njegovega opoja? Ko blodijo misli za njim, so vsa žalostna pota posuta z velikimi listi njegovimi.

Komaj spomin še dehti...

Ne ljubezni ni več ne odpovedi, ne sanj ni in tudi resnice ne, nič solnce, nič mraza, ničesar — samo spomin na zgodbo o zlati lasnici.

*

Kralju dežele Tam, sivemu Lju-Ni, s priimkom Bez, kar pomeni Usoda, se je naveličalo večnih lovov. Sklical je krog sebe svojo vojsko in odšel na pohod.

Njegova hčerka Ra-Mi, kar pomeni Čudovita, pa je ostala sama v belih kraljevih dvorcih. Vedela je, da so njena lica podobna zorečima jagodama in njene ustnice škrlatu očetovega plašča, da so njene obrvi črne kot oblačne jesenske polnoči in oči svetle kot dve zvezdi iz njih, pa je hodila poslušat zrcalo, ki ji je pripovedovalo o njeni krasoti, kolikorkrat si je zaželela.

Ampak kralja ni hotelo biti nazaj in lepa Ra-Mi se je naveličala mrtvega ogledala. Beli slon Kafar je vedel, da je njen ljubljenelec. Ko je zagledal kraljičino na pragu svojega hleva, je veselo zatrobil in prestregel slaščico, ki mu jo je vrgla. Poljubila ga je na konico rilca; dvoje mehkih, vlažnih usten se je dotaknilo v sladkostrasten sprijem. Nekaj novega je ob njem spreletelo kraljičino Ra-Mi. In odslej je prihajala vsako jutro.

Nekoč pa jo je njen ljubljenelec beli slon Kafar, potem ko sta se dolgo poljubljala, objel z rilcem krog pasu, jo

dvignil visoko nad glavo, jo izpustil v visočini in jo tik nad tlemi zopet prestregel.

Teden dni je bila bolna strahu in ko je ozdravela, se ni upala več k njemu.

Spet se ji je zdolgočasil.

Naposled se je spomnila očetove zakladnice, vzela ključ in odprla trojno zapahnjena vrata. Bila je velika, obokana dvorana, vsa pokrita z dragocenimi preprogami, ki so udušile zadnji šum njenih korakov. Skozi troje, iz diamantov, rubinov in smaragdov sestavljenih lin v stropu je lilo vanjo morje pisanih odtenkov in ustvarjalo v nji mehek, božajoč polumrak. Ob stenah so od stropa viseli škrlatni zastori; za njimi so stale prekrasne skrinje iz sandlovine in v njih je bilo nakopičenih draguljev in suhega zlata, da jih toliko še ni videlo človeško oko. Lepa Ra-Mi je hitela od ene do druge, potapljala obe drgetajoči roki vanje, zapirala in odpirala oči, božala blesteče kamenje in ni nič vedela, kaj bi si naj nadel.

Naenkrat je zagledala sredi dvorane nekaj, česar doslej še ni bila zapazila. Na visokem podstavku iz črnega mramorja je stala skrinjica, lepša od vseh ostalih, vsa vdelana z najkrasnejšimi biseri. Kraljičina je stopila k nji, odveznila pokrov in — iz skrinje je zrla vanjo, mirno in nepremično, človeška lobanja. In na rumenem čelu je bil napis:

„Er-Tus, ptič brez gnezda.“

Zbežala je lepa Ra-Mi iz zakladnice in pod stopnicami se je zgrudila.

In šele drugo jutro se je prebudila.

*

Takrat se je vrnil kralj.

Ko je videl v hčerinih očeh otožnost, jo je vprašal,

kdo jo je užalil. In ker se mu ni upala priznati, kje je bila in kaj je videla, je dejala, da ji je dolgočasno.

Kralj pa jo je poljubil na oči, jo prijel za roko in jo povedel pred mesto, kjer so bila v prekrasnih svilenih šatorih razstavljena v vojni uplenjena bogastva.

Ponudil ji je od vsega, ona pa ni marala ničesar in se je na vse dragocenosti komaj ozrla.

Ko sta prišla do zadnjega največjega šatora, ni bilo v njem ničesar kot množica raztrganih, bledih obrazov.

„Kdo so ti?“ je vprašala lepa Ra-Mi svojega očeta in se napol skrila za njegov plašč.

„Uplnjeni sužnji,“ je odgovoril kralj. „Ne boj se; samo da se premakne eden izmed njih, so zapadli smrti.“

In zdaj se je zgodilo nekaj čudnega. Iz gneče se je izmotal zrasel pritlikavec, pol otrok še, in se vrgel kraljčini pred noge.

„To je Er-Tus, zadnji svojega rodu.“

„Er-Tus!“ se je zasmejala na ves glas lepa Ra-Mi in se ni nič spomnila lobanje. „Kako smešno ime in kako smešen človeček! Daj, oče, podari mi ga!“

Kralj, pa, ki je vedel za skrivnost zakladnice, je zresnil lice in ni privolil.

„Čemu ti bo?“ jo je vprašal.

„Kadar mi bodo ure dolge, mi bo sedel pri nogah.“

In ker je kralj videl, kako zelo bi razveselil svojo hčer, če ji podari pohabljenca, se je slednjič udal in ji ugodil.

„Tvoj je!“

In lepa Ra-Mi je poljubila svojega očeta na čelo in odvedla svojo novo igračo s seboj v svoje dvorane. Tam ga je preoblekla v dragocena baržunasta oblačila in ukazala, da mu napravijo iz suhega zlata ovratnik kraguljčkov.

In poslej je bil Er-Tus suženj lepe Ra-mi.

Težko je bilo tisto življenje. Največji del dneva je moral biti z njo. Razvajena kraljčina pa je imela najčudovitejših domislekov. Trudil se je, da bi ji prebral nje-ne zapovedi že raz ustna in oči; a kaj, če so bile njegove misli vse tam daleč, odkoder so ga iztrgali... Trudil se je, da bi pozabil; s silo si je domišljeval, da je doma tu, pri svoji gospodarici.

„Dolgočasim se, nezadovoljna sem s teboj.“

In se je potrudil še bolj in ji je pripovedoval čarobno pripoved, ki si jo je sproti izmišljeval. In ko je končal, ga je pogladila lepa Ra-Mi po licih, naslonila glavico na njegovo grbo, se zazrla tja nekam daleč, daleč skozi okno.

Drugi večer zopet:

„Dolgočasim se! Pripoveduj mi novih zgodb!“

Čisto k njenim nogam se je stisnil in si je izmisлил še lepšo, še čudovitejšo povest.

In lepa Ra-Mi je videla njegov trud in mu je bila hvaležna. Pobožala ga je z mehкими rokami po laseh in se nagnila k njegovim ustnam.

Takrat je suženj Er-Tus pozabil, da ga je kraljčina izbrala za svojo živo igračko, pozabil je dōma, pozabil je vsega, samo zaprl je oči in vzdrltel nikdar okušene blaženosti.

In življenje mu je od tistega dne postalo še težje.

*

Mesec, dva, trije, dokler niso lepi dnevi zbežali in se je začel deževni letni čas.

Takrat se je zgodilo, da je povabil sivi kralj Lju-Ni, s priimkom Bez, kar pomeni Usoda, mnogo najodličnejših plemenitašev svoje dežele v posete in pir.

Lepa Ra-Mi mu je sedela na desni in je vedela, da jo ženi. A se ni nič zmislila na svojega sužnja in na napis, ki ga je bila videla takrat v očetovi zakladnici.

STORŽIČ S KRAVCA

Fot. J. KUNAVER.

Dolgčas ji je bilo in zato je bila vesela očetove namere.

Prijela je za vrč, da natoči očetu, a roka ji je nakrat zadrhtela in vrč ji je zdrsnil in se prelil preko mize.

Kralju pa je bilo žal, da je bil vabil v gosti.

Drugo jutro je prišel k njemu eden izmed vabljenih vitezov in ga poprosil za hčerko. Kralj se je razveselil njegovih jasnih oči in junaškega meča in lepih besed in mu jo je obljubil. In ko ga je pokazal hčerki, se je zgodilo, da je ugajal tudi nji.

In tako so razglasili zaroko lepe Ra-Mi mestu in kraljestvu.

O — moj dom! Ko je tvoj oče prvič navalil v deželo, me je skrila mati. Da me raje ni! Naj bi me bili ubili z njo vred!

Vse so pobili, očeta, njo, sestro, brata... Očeta so ukovali v verige — starca, ki ni nikdar nikomur skrivil lasu! Sestro Ga-Ol so odgnali v deželo Am — zvedel sem pozneje — kaj vem, kje je to! In kako ji je tam? Živi? Ali je sužnja? Ne živi? Kaj vem! In brat — kakor orel je bil mlad in močen, pa ni mogel preboleti žalosti in je poginil od lastne roke...

Prva od vseh pa se je ločila mati. Pol leta sem bil star takrat. Nikdar je nisem poznal. A zdi se mi, da je bila še lepša, kot si ti, lepa Ra-Mi. Prikazala se mi je,

KAMNIŠKE PLANINE Z NJIVCE NA VELIKI PLANINI

Fot. J. KUNAVER.

Sužnju Er-Tusu je povedala novico lepa Ra-Mi sama. „Ženina čakam in dolge so ure — preženi mi jih, grbavec!“

Njemu pa, ki je bil pozabil dōma in je mislil, da je domā pri gospodarici, se je tisti hip kakor utrgalo nekaj v prsih. Vrgel se ji je pred noge in ji je objel kolena in jih krčevito stisnil k svojim licem, nato pa čudno mirno rekel:

„Povem ti povest, gospodarica, kakor si ukazala. In še več: povest vseh povesti ti povem, kar si jih kdaj slišala iz mojih ust. Ni vesela — vse povesti ob slovesu so žalostne. Ampak ohrani jo zvesto, globoko dnu prsi si jo ukleši, kakor talisman je in dobro ti ga bo za vse dolgo in težko življenje. Povest o zlati lasnici ti povem. Povest svojega življenja.“

Veš, lepa Ra-Mi, kdo sem jaz? — —

Tebi grbavec Er-Tus, ki ti ga je podaril oče, da se poigraš z njim. Nič ne de. Niti zmisli bi se ne bil, da sem bil kdaj kje drugje doma, če bi me ne bila opomnila sama.

prvi večer, ko sem prišel k tebi. Še bolj črne obrvi je imela in še toplejše oči. Pri vzglavju je stala in mi je zrla v oči.

„Er-Tus,“ me je poklicala.

„Ptič brez gnezda,“ je pristavila čisto tiho in se je nagnila čezme in me poljubila. Njen obraz je bil ves obžarjen s tajinstveno, mehko svetlobo. Vsa moja sobica jo je bila polna in ko sem se ozrl, odkod ta čudesna luč, sem videl nad materinim čelom prekrasno zlato lasnico. Na vrhu je bil vdelan vanjo lotosov cvet in iz njega je lila ona svetloba.

„Ptič brez gnezda,“ je ponovila mati drugič, skoro neslišno tiho. In njene oči so bile žalostne.

„Ne boj se. S teboj sem,“ je pristavila in splahnela v nič.

Ko sem se prebudil, je ležala na mojih prsih lasnica, ki sem jo videl v sanjah. Ljubezem je to, s katero ljubi mati, ki je ni več.

Ta lasnica je zdaj moje vse.

„Tistemu jo daj, ki te bo ljubil, za vse življenje mu bo dobro in toplo od nje,“ mi je naročila mati.

Nihče me ni nikdar ljubil. Edino ti, gospodarica, si bila včasih dobra z menoj. Vzemi jo in jo čuvaj. Tebi jo dam, lepa Ra-Mi. Za vse življenje ti bo dobro in toplo od nje.“

In lepa Ra-Mi se je sklonila k svojemu sužnju Er-Tusu in ga objela in se razjokala ob njegovem licu. In suženj je pozabil, da je suženj, in se je vzpel ob njej in ji je poljubil solze iz oči.

„Ljubim te,“ je vzdrgetal.

„Ljubim te,“ je pozabila ona ženina in si vtaknila zlato lasnico v glavo.

— — — — —
Jeli poletje, jeli zima? Čas je minil.

In sámo solnce je vsepovsod in rdeči lotos in sreča.

— — — — —
Vsak večer sedi pritlikavec Er-Tus ob nogah lepe Ra-Mi. Tisoč zlatih niti se plete od srca do srca. Kot mavričen trak se vije ljubezen krog njiju in vanj tke suženj Er-Tus svoje pravljíčnolepe sanje.

Vsak večer nanovo ogrinja z njimi svojo lepo Ra-Mi.

Kako dolgo še? — — —

Že ti je pisano — — — — —

*

„Vitez-ženin je prišel, da te odvede s seboj,“ je poslal kralj po svojo hčerko.

„Nimam ženina in ljubim Er-Tusa,“ je prišla lepa Ra-Mi k očetu.

„Tu je, ki si mu rekla sama, da ga ljubiš.“

In kralj je odgrnil zaveso, za njo pa je stal vitez in zrl vanjo s svojimi jasnimi očmi, desnico na junaškem meču in se ji poklonil s kopico lepih besed.

„Nimam ženina, ljubim Er-Tusa,“ se je obrnila lepa Ra-mi od njega.

„Tu je, ki je tvoj ženin in ki ga ljubiš!“

„Če ukazuješ, oče, da je ta moj ženin in mu bom žena, te tvoja hči uboga.“

In kralj je položil njeno roko v vitezovo.

Vitez pa se je smehljajal...

„Samo za hip te še prosim, kralj, da stopim k svojemu sužnju in ga odslovim.“

Kralj je privolil, vitez pa se je ves blažen smehljajal dalje.

*

Vzela je iz las lotosov cvet in ga vrnila pritlikavcu. Zavpil je in se zgrudil.

Drugo jutro so ga našli mrtvega.

Zabodel si je zlato lasnico v srce.

*

Lepa Ra-Mi je vzela svoje zrcalo in na svojem belem slonu odšla z možem.

Nikdar več se ni nasmehnila.

*

Je-li poletje, je-li zima? Oboje je minilo. Že davno. Je-li dan, ali je noč? Dan je ugasnil, noč ni več temna. Tudi rdečega lotosa ni več. Ko blodijo misli za njim, so vsa žalostna pota posuta z velikimi listi njegovimi. Komaj spomin še diši...

Spomin na zgodbo o zlati lasnici.

.....
LI-TAI-PE — TIRAN:

GAVRANI KRIČE.

Pred mestom, ki v rumenem poletnem prahu se greje,
k počitku zvečer je sedla v veje jata gavranov in kraka.

Mlada žena vojaka svileni nitje tkè
in čuje gavranov vpitje in gleda,
kako se blede večerna zarja po oknu pnè.

— — — — —
Iz rok ji je zdrsnila nitka; zdaj misli... Nanj,
ki ga vsega nje želje držè v divje drhtečem objetju.

— — — — —
Tiha, vsa sama gre v kraj počitka. Solza za solzo
polze v blazino, vroča kot dež v poletju.

RAZGOVOR.

Iz „Pesmi v prozi“.

Vrhovi Alp... Dolga veriga strmih rebri... Osrčje gora.

Nad gorami se pnè blede-zeleno, svetlo, nemo nebo. Silovit, trd mraz, otrdel, iskreč sneg: izpod snega se režejo sirovi robovi obledenelih, prevetrenih skalin.

Dve grmadi, dva velikana, se dvigata na obeh straneh obzorja: Jungfrau in Finsteraarhorn.

Pa pravi Jungfrau sosedu: „Kaj poveš novega? Ti lažje vidiš. Kaj je tam doli?“

Preteče nekaj tisočev let — minuta. In Finsteraarhorn se zakrohota v odgovor:

„Gosti oblaki zagrinjajo zemljo. Počakaj!“

Zopet minevajo tisočletja — minuta.

„No, a sedaj?“ vpraša Jungfrau.

„Sedaj vidim. Vse tam doli je pestro, majceno. Vode sinjé, temné se gozdovi, sivé se grude navaljenega kamenja. Okrog njih pa kar gomazi hroščkov, veš, teh dvo-nožcev, ki še nikdar niso mogli oskruniti niti tebe, niti mene.“

„Ljudje?“

„Da, ljudje.“

Potekajo tisočletja — minuta.

„No, a sedaj?“ vpraša Jungfrau.

„Kakor da vidim manj hroščkov,“ zagrmí Finsteraarhorn. „Spodaj se je zjasnilo, zožile so se vode, zredčili lesovi.“

Potekala so še tisočletja — minuta.

„Kaj vidiš?“ dè Jungfrau.

„V najini bližini se je nekako izčistilo,“ odvrne Finsteraarhorn; „a tam daleč, po dolinah še opažam pege, nekaj se giblje.“

„A sedaj?“ vpraša Jungfrau, ko so minula nadaljnja tisočletja — minuta.

„Sedaj je dobro,“ odgovori Finsteraarhorn; „vse se je izčistilo, kamorkoli se ozreš, vse je belo. Povsod je naš sneg, enakomeren sneg in led. Vse je zmrznilo. Dobro je sedaj, mirno.“

„Dobro,“ je zašepetala Jungfrau. „Toda dovolj sva pokramljala, starček. Čas je, da zadremava.“

„Čas.“

Spavajo ogromne gore; spava zeleno-svetlo nebo nad zemljo, umolklo na veke.

LI-TAI-PE — TIRAN:

PROKLETSTVO VOJNE.

Mršav konj se pase v snegu Tien-Šana.

Troje armad je pogoltnil divji roj vase.

V rumeni pustinji leži vse belo kosti.

Konji so rezgetali. Zdelo se je, da vpije piščal.

Drob se od grma do grma vije in spleta.

Nad njimi leta druhal črnih vran. Gladno kraka.

Vse po stopnišču palače so naložili vojake-mrličce.

Naj jih pokliče zdaj mrtvi njih general! Domov!

Doma jih mati in žena in sestra čaka!

In še deca je pustila svoje igrače. Čaka. Očeta.

Vojna, prokleta! Delo topov, bajoneta,¹ prokleta!

Umni se v noro moritev ne vpleta.

On bo vzel orožje samo kot zadnjo rešitev,

da bi bilo s smrtjo svetà življenje oteto.

¹ Dozdevno časovno protislovje — pri Li-tai-pe-ju: „...delo orožja“. Pesem pa je danes, čez 1300 let, tako aktualna, da mi ga bodo bralci, ki ga opazijo, radevolje oprostili.

TELOVADBA

Telovadni načrt.

Telovadni načrt je nesporno eden izmed najvažnejših pripomočkov za vsak telovadni odsek „Svobode“. V tem načrtu mora biti jasno označeno stopnjevanje telovadne vzgoje, da se more vršiti vsestransko in metodično, to se pravi, da se vrši stopnjevanje (napredovanje) vzgoje stopnjema od lažje k težji telovadbi (vaji). To mora biti stremljenje vseh telovadcev v odsekih, da bodo vsi naši člani telesno vsestransko vzgojeni in sicer na ta način, da se najprej priuče osnovnih pojmov telovadne vzgoje. Vsakemu dobremu vaditelju služi telovadni načrt tudi kot natančno navodilo pri vadbi vrste ter se z ozirom na snov, podano v telovadnem načrtu, že vnaprej pripravi na prihodnjo telovadno uro. Tudi se vadi v predelani tvarini, kar je izboren pripomoček pri ponavljanju enake osnove v načrtu, da se ne ponavlja po nepotrebnem to, kar se je predelalo v prejšnji uri.

Seveda mora biti telovadni načrt skrbno izdelan; pri sestavljanju taistega se je treba brezpogojno ozirati na stopnjevanje pri vadbi od lažje k težji vaji. V njem mora biti določen obseg telovadne snovi v skladu z razvitostjo telovadcev, izurjenostjo posameznih vrst ter, umevno, tudi s tem, koliko orodja in kakšno orodje je na razpolago v telovadnici. Seveda se je treba ozirati pri izdelavi načrta na to, da ne bi telovadili v enem telovadnem večeru na enem in istem orodju ali podobnem (n. pr. drog: vaje v vesi; krogi: vaje v vesi; vrv: plezanje), temveč na različnem orodju, da se na ta način zaposle vse mišice (n. pr. drog: vaje v vesi; konj na šir z ročaji: vzmahi, premahi; skok v višino.). Nikdar se ne smemo brez nujne potrebe oddaljevati od vzorno izdelanega telovadnega načrta.

Tu pripada najtežja naloga našim vaditeljem, ki naj v svojih vrstah vadijo in predalajo snov, določeno v načrtu, in sicer tako, da vadijo z novimi člani (začetniki) najprej elementarne (osnovne) vaje, pozneje, stopnjevale, lažje sestavljene vaje. Če pazi vaditelj na točno izvedbo vaj, četudi najlažjih, tedaj se pazljiv telovadec pri tem mnogo nauči, kar mu vzbuja zanimanje za telesno vzgojo ter mu je obenem jamstvo, da postane dober telovadec.

Če pa telovadni načrt ne odgovarja sposobnosti telovadcev, tedaj je napredovanje vrste izključeno ter vzgoji samo v kvar. Telovadni večer, pri katerem se izvajajo vaje, katerih telovadci ne morejo samostojno izvajati, ne nudi telovadcem niti zabave niti osveženja, temveč jih duševno in telesno oslabi. Take telovadbe se je vedno izogibati.

Izkušnja nas uči, da se marsikateri telovadec-začetnik po več tednov trudi, predno se pravilno nauči vzornega izvajanja vaje: vzmik spredaj z nadprijemom (na drogu). To je gotovo lahka vaja, toda za njeno izvedbo manjka začetniku priprava; ne more preiti v vnosno veso ter ne ve, da mora s pomočjo lahnege koleba prenesti telo čez drog ter tako preiti do vzpore spredaj. To nastane raditega, ker se telovadec-začetnik, še nepoučen o telesni vzgoji uvrsti v odseku v vrsto, kjer telovadijo že več ali manj izvežbani telovadci. Zato začetnik ne samo, da ne napreduje v telovadbi, temveč zadržuje v

napredovanju tudi ostale člane, ki telovadijo v isti vrsti. Za začetnike mora biti postavljena posebna vrsta, ki je poverjena izkušenemu vaditelju, kateri po svojih najboljših zmožnostih vadi z njimi najprej osnovne vaje, ter jih šele pozneje stopnjema združuje v težje sestavljene vaje. Iz tega je razvidno, da se je treba pri sestavi načrta ozirati tudi na začetnike, ter ga sestaviti ne po zmožnostih vaditeljskega zbora, temveč po zmožnostih vseh članov. Telovadni načrt, odgovarjajoč potrebam odseka, mora imeti vsak telovadni odsek „Svobode“. Ne samo v odsekih, ki imajo že vse glavno orodje, temveč tudi v onih, ki še nimajo zadostnega orodja. Vsak vaditeljski zbor mora sestaviti načrt, ki je obvezen za vso telovadbo. Če treba, naj se sestavi načrt, vsebujoč v glavnem vaje, katere se lahko izvajajo brez pomoči katerega koli orodja.

Že delna oprema telovadnice zahteva v današnjih razmerah ogromne vsote denarja. To pa ne sme ostrašiti onih, ki imajo veselje do telovadbe ter hočejo ustanoviti telovadni odsek „Svobode“. Čakati v brezdelju, da se nabere potrebna vsota za nakup telovadnega orodja, bi bil neodpusten greh. Ko je zbrano zadostno število (12—20) članov-telovadcev ter na razpolago količjak primeren lokal za telovadnico, naj se prične takoj s telovadbo. Pri tem se je seveda treba zanesti na zmožnosti načelnika telovadnega odseka, da zna sestaviti telovadni načrt ter more telovadce vsako telovadno uro primerno zaposliti, zabavno in vzgojevalno, ter jim s tem vcepiti veselje do telovadbe. Lahko se prične telovadba popolnoma brez vsakega orodja. Najpreje je treba telovadce navaditi na red v vrsti, potem na to, da pazno slede razlagi vaditeljevi ter se potrudijo, da vsako vajo čim boljše izvedejo. Pričeti je s prostimi vajami, ki so za telovadno vzgojo velikega pomena, ker podpirajo sorazmerni razvoj telesa in telovadno različnost. Radi izpremembe naj se uvede še: skok v višino, ki se lahko izvaja brez deske in stoja na način, da dva telovadca rahlo držita navadno vrvico; skok v daljino, telovadne igre, metanje, dviganje bremen, metanje kamenja i. t. d. Načrt je treba sestaviti tako, da pride vsako telovadno uro na vrsto drugo orodje.

Novo ustanovljenemu telovadnemu odseku „Svobode“ svetujemo, da si nabavi najprej orodje, ki je najbolj poceni: palice, kije, pripravo za skok in šele pozneje drugo glavno orodje. Ne smete pa misliti, da odpadejo druge vaje, če je odsek kupil drog ali bradljo ter potem telovadci ne vadijo ničesar drugega kot samo vaje na tem orodju.

Za poletno dobo naj odseki skušajo prenesti svoje delovanje v prirodo, to je, da si na prostem ustvarijo letno telovadišče. Takrat sploh ni treba uporabljati orodja, ki se težko prenaša. Telovadite samo z orodjem, ki se lahko prenaša, oziroma katero se lahko shrani na telovadišču. Priporočamo odsekom, da si svoj telovadni načrt sestavijo tako, da bodo v njem zapopadene one vaje, katerih v večini telovadnic ni mogoče izvajati; to so n. pr. skok s palico, metanje sulice (kopja) in diska.

Obenem prinašamo telovadni načrt za letno telovadišče kot primer načrta, v katerem sploh ni vaj na orodju, temveč samo brez ali z orodjem. Po tem si morejo odseki sestaviti lastni telovadni načrt, ki bo odgovarjal krajevnim potrebam vseh članov.

1.	Skok v višino	Borenje, nastop in menjava	Gred, stopanje in menjava	Redovne vaje	2.	Metanje diska	Skupine	Raznote-rosti, odpori	Proste vaje	3.	Vrvica dolga, preskoki	Rokovanje, kritje, sunki, koraki	Odpori	Redovne vaje
4.	Skok ob palici v višino	Kiji, čelni krogi	Bremena, roke	Vaje s palicami	5.	Kopje, metanje v daljino	Borenje, prijemi	Tek, vztrajen	Igre	6.	Mečevanje	Skupine	Gred, preskoki	Proste vaje
7.	Skok v daljino	Rokovanje gibi — drže	Kiji, bočni krogi	Redovne vaje	8.	Kopje, metanje v desko	Bremena, trup	Raznote-rosti	Vaje s palicami	9.	Vrvica dolga, tek	Borenje, prijem križni	Skupine	Redovne vaje
10.	Skok ob palici v daljino	Skupine	Metanje diska	Proste vaje	11.	Skok s strani	Rokovanje, obrati	Odpori	Igre	12.	Mečevanje	Bremena, noge	Raznote-rosti	Redovne vaje
13.	Skok, preskoki	Borenje, prijemi	Gred, stopanje v dvojicah	Proste vaje	14.	Metanje diska	Kiji, čelni loki	Skok v višino-daljino	Vaje s palicami med pohodom	15.	Vrvica dolga, dvojice	Odpori	Vaje z ročki	Redovne vaje
16.	Skok ob palici, preskoki	Kiji, prečni krogi	Bremena, uteži	Vaje s palicami	17.	Kopje, metanje v daljino	Borenje	Tek z zaprekami	Proste vaje	18.	Mečevanje	Vaje z ročki	Skupine	Igre
19.	Skok, preskoki	Rokovanje, sestava	Kiji, vaje	Redovne vaje	20.	Metanje diska	Bremena, dvojice	Raznote-rosti	Proste vaje	21.	Vrv dolga, pretezanje	Borenje, (boks)	Gred, hoja v ležni opori	Vaje s palicami
22.	Skok ob palici v višino-daljino	Igre, razne	Metanje diska	Redovne vaje	23.	Kopje, metanje v desko	Vaje z ročki	Skupine	Proste vaje	24.	Mečevanje	Kiji, sestave	Skok, dvoskok-triskok	Igre

GLADUJOČA RUSIJA.

Že nad pol leta se godi v človeštvu strašen zločin. Milijoni živih ljudi umirajo lakote. Milijone nedolžnih ruskih otrok je obsodil kapitalistični sistem na smrt.

In mi, ki smo tudi ljudje, imamo vid, sluh in čut, se ponášamo s svojo naobrazbo in intelektom, živimo tako brezskrbno in živalsko, puščamo ta strašni zločin vnemar in se nam zdi, da je kanila samo dežna kapljica v morje.

Ali smo že res popolnoma zveri, da niti ne čutimo več, da se je nam zgodilo isto hudo, če umre otrok na daljni ruski planjavi, kakor bi nam odmrla celica, del lastnega telesa?

Ne pustimo več, da bi se še nadalje vršil ta zločin! Storimo to samo iz ljubezni do človeštva, katerega živ ud smo tudi mi sami.

Odtrgajmo si sami od ust! Kajti, pomnimo, kar damo otrokom, damo samim sebi, če nasitimo male, nasitimo same sebe. Če vidimo, da umirajo majhni nedolžni otroci lakote, zahteva od nas samo ljubezen do človeštva, da

smo malo lačni, samo da s tem rešimo dragocena življenja nedolžnih otrok svete Rusije.

Samo par besed. Dovolj močno kriči zločin preobjedene meščanske Evrope nad najnedolžnejšimi ruskimi otroki...

Vsakdo daruj v podporo gladujoči Rusiji zaslužek enega dne, saj ti bo še zmirom ostalo dovolj.

Pomni, da tam umirajo ljudje, dočim si ti nasičen vsaj enkrat na dan.

Vsa darila pošlji takoj osrednjemu tajništvu „Svobode“ v Ljubljani, Židovska ulica 1, I.

Storite vsi svojo človečansko dolžnost in takoj, ker z vsako pridobljeno uro rešimo 100 človeških življenj!

**Osrednje tajništvo Splošne delavske
izobraževalne zveze „S v o b o d e“ za
Slovenijo v Ljubljani,**

Židovska ulica 1, I. nadstropje.

VESTNIK „SVOBODE“

Dramatični odsek „Svobode“ v Radečah je še mlad in se bo lahko še zelo dvignil, če bo pravilno pojmoval svojo nalogo in stremel po vedno večji popolnosti. Slika nam predstavlja maskirane diletante, in sicer: Kovačič Jožefa, Pohar Franc, Bevk Ivan, Zaveršnik Fani, Strniša Ludvig, Kišek Helena, Skačej Vinko.

Ustanovitev podružnice „Svoboda“ v Rušah. Dne 31. marca se je vršil ob pol 20. ustanovni občni zbor po-

družnice „Svobode“ v kavarni K. Dolinšek z dnevnim redom: a) volitev odbora; b) volitev v odseke; c) razno-terosti. — Sklicatelj s. J. Janko je otvoril občni zbor, pozdravil navzoče in ugotovil sklepčnost. Prebrana so bila pravila, ki so bila sprejeta. Sodr. Aplinc Al. je predlagal sledeči odbor, ki je bil enodušno sprejet: predsednik so-dr. Rodica J.; namestnik Marinšek Al.; tajnik Janko Jos.; namestnik Novak Hinko; blagajnik Cerkl Al.; namestnik Gorjanc Jos.; odborniki: Cerkovnik Jos., Lamprecht Ivan, Vigec Blaž, Magerl Miha, Janko Al., Aplinc Al.; pregled-nika računov: Rauš Franc in Pekošek Al. — Sodr. Rodi-

DRAMATIČNI ODSEK „SVOBODE“ V RADEČAH.

ca se je zahvalil za zaupanje in izjavil, da za sedaj radi raznih težkoč ne more prevzeti mesta. Nato predlaga sodr. Aplinc za predsednika sodr. H. Novaka in sodr. Rodica za tajnikovega namestnika, kar je bilo sprejeto. V knjižniški odsek so bili izvoljeni ss. Janko Jos., Aplinc Al. in Rodica Jos. Knjige se izposojajo pri tajniku, ki je obenem knjižničar. V pevski odsek so izvoljeni ss.: Vigec Blaž, Lamprecht Ivan in Magerl Miha. Po raznoterostih je sodr. Janko zaključil lepo uspeli ustanovni občni zbor. Led je prebit, toda da se oprostimo vseh ovir in zapluje naš čolnič svobodno po morju, bo treba mnogo vztrajnega dela in številnih žrtev. Toda na vse smo pripravljeni, samo da stopimo iz teme proti luči. J. J.

Sklad za Cankarjev spomenik.

Vse, kar je imel najboljšega, nam je zapustil. Dvignil se je nad nas in nam velel: Ne trudi se in ne živi samo zase, temveč tudi za druge, za človeštvo!

Vsaj po njegovi telesni smrti se poklonimo njegovi nesmrtni veličini in se oddolžimo njegovi ljubezni do nas vseh s tem, da po možnosti kar največ prispevamo v sklad za njegov spomenik.

Vsi se oddolžimo!

Prispevke sprejema tudi uprava „Kresa“, Ljubljana, Židovska ulica 1, I.

*

II. izkaz prispevkov za Cankarjev spomenik: Podružnica „Svobode“ v Mežici nabrala ob proslavi K 474.—, organizacija KDZ v Brežicah K 400.—, kovinarski kongres 24. marca 1922. je določil za Cankarjev spomenik K 2000.—; skupaj K 2874.—.

GOSPODINJSTVO.

10. Laški rižoto na juhi.

Čas naprave: 2½ do 3 ure. — 5 dkg telečjih možgan, 5 dkg priželca, 5 dkg surovega masla, 1 dkg čebule, 15 dkg riža, sol, goveja juha za zalivanje, 5 dkg pečenke ali kake perutnine, 3 dkg jeter, 2 dkg masti, sol, 1 dkg surovega masla, 2 dkg parmezanskega sira, 1¾ litra rjave goveje juhe.

Prideni razbeljenemu surovemu maslu umite možgane in priželce, ki si ga dobro sesekljala in mu odstranila kožico ter oboje nekoliko oprži. Potem pridene osnažen riž, košček čebule, sol in prilij dvakratno množino precejene juhe ter duši riž, ne da bi ga premešala, 20 minut. Zgotovljenemu rižu primešaj na male kocke zrezano pečeno meso, v masti oprajeno ter na kocke zrezana jetra in košček surovega masla. Če je rižoto še preveč suh, ga zalij nekoliko z juho in nato mu primešaj še nastrganega parmezanskega sira in ga potem raztlači v z mrzlo vodo oplaknjene male oblike za sir ter zvrni na krožnik. Potrosi z drugo polovico nastrganega sira ter toplega serviraj poleg rujave goveje juhe. (Riž mora obdržati obliko ter biti mehak.)

11. Finejša prežganka.

Čas naprave: 1½ ure. — 6 dkg surovega masla, 5 dkg moke, 1/8 dkg zelenega peteršilja, 1½ litra vode ali juhe, ½ karfiolo, 5 dkg šampinjonov, 2 dkg surovega masla, drobtinjevi cmočki.

Razbeli surovo maslo, oprži v njem moko ter seseklaj zeleni peteršilj. Ko je moka svetlozelena, zalij najprvo z mrzlo vodo in nato še z juho ali vodo, v kateri si kuhala karfiolo. Nazadnje pridene kot zakuhano v osolje-

nem kropu kuhani, na manjše dele zrezani cvet karfiolo, kakortudi na liste zrezane, v surovem maslu oprajene gobe in cmočke iz drobtin.

12. Drobtinovi cmočki.

Čas naprave: pol ure. — 2 dkg surovega masla, 1 jajce, 1/8 dkg peteršilja, 1 žemlja, sol, 3 dkg zemeljskih drobtin, osoljena voda.

Vmešaj surovo maslo z jajcem, nato pridene namočeni, ožeti in pretlačeni žemlji, sesekljeni zeleni peteršilj, sol in drobtine. Vse to dobro premešaj in pusti tvarino toliko časa stati, da se drobtine navlečejo vlage, nakar napravi za oreh velike cmočke, ki jih kuhaj nekaj minut v soljenem kropu.

Opomba. Juho izboljšaš, če prideneš eno šestnajstinko mleka, v katerem si razžvrkljala rumenjaki. Namesto kuhanih cmočkov lahko napraviš tudi v vroči masti ocvrte, ki pa morajo imeti manjšo obliko.

13. Vlivanci.

Čas naprave: 1 uro. — 13 dkg moke, 1 rumenjak, 1 jajce, sol, 1 dkg sladkorja, 3/32 litra mleka, 4 dkg masti, 25 dkg marmelade, 2 dkg sladkorja za potrošnjo.

Žvrkljaj v lončku mleko z rumenjaki, jajci s soljo in sladkorjem, potem pridene še moko in motaj (žvrkljaj) dalje, da dobiš prav gladko testo. Nato segrej v plitvi ponvi za vlivance malo masti in ko se ta razbeli, vlij z majhno zajemalko toliko testa vanjo, da se dno ponve pokrije, potem pa nagibaj ponev na vse strani. Namaži ga z marmelado ter rahlo zavij. Tako napravljene vlivance postavi do serviranja na toplo in predno jih neseš na mizo, jih potrosi še s sladkorjem.

Opomba. Vlivanci so tem finejši, čim tanjše je testo prepečeno, biti morajo tudi precej krhki, kar dosežeš s tem, če jih spečeš pri dobri vročini. Vsa pečena jedila se morajo postaviti, če se topla servirajo, v pečico, nikdar pa ne nad soparo.

14. Možganji žepki.

Čas naprave: 1 uro. — Vlivanci: 1/16 litra mleka, 6 dkg moke, 1 jajce, sol, 5 dkg masti, 1 beljak za namazanje, 1 jajce, 6 dkg zemeljskih drobtin, ½ kg masti. — Nadev: ½ dkg čebule, ¼ dkg zelene in peteršilja, 2 dkg surovega masla ali 2 dkg masti, ½ telečjih možganov, ½ jajca, sol in poper.

Naredi iz zgornje tvarine vlivance. Nato oprži v vročem surovem maslu ali v masti seseklano čebulo in peteršilj, potem pridene oprane in seseklane možgane, ki si jim odstranila kožico. Tej tvarini primešaj, ko se nekoliko ohladi, jajce, sol in poper ter nato razpolovi vlivance in jim poreži robove tako, da dobiš obliko žepkov, ki jih povaljaj v jajcu in drobtinah ter nato ocvri v vroči masti. — Predno zapogneš vlivance, jih namaži v obliki četverkotnika z beljakom, da se potem sprimejo.

15. Ocvrti možganovi zvitki.

Lahko pa tudi pustiš vlivanec cel ter ga namažeš z zgornjim nadevom, potem zaviješ, zrežeš na kosce, ki jih povaljaš v jajcu in kruhovih drobtinah ter ocvreš.

16. Zvita ledvična pečenka.

1 kg ledvične pečenke, sol, 5 dkg masti, voda ali goveja juha, 2 dkg surovega masla.

Izloči ledvični pečenki kosti in ledvice. Potem zreži ledvice po dolgem na toliko delov, kot je potrebno, da jih položiš po vsej pečenki. Potem nasoli meso, položi ledvice po dolžini v sredini ter zvij ledvično pečenko in jo nalahno zveži z vrvico.

Pečenko najprej opeci v vroči masti na vseh straneh in potem jo peci v pečici poldrugo uro medtem, ko jo večkrat poliješ z lastnim sokom ali juho.

Ko je pečenka mehka, jo vzemi iz ponve, soku pa posnami čisto mašč, prideni surovo maslo, prilij malo vode ali juhe in pusti, da zavre.

Ledvično pečenko zreži na tanke rezine, poleg nje pa serviraj v skodelici sok (skodelica za omako.).

KNJIŽEVNOST

„Naši Zapiski“. Socijalistična revija. Urejata Filip Uratnik in Stanko Likar. Last in založba Slovenske Socialne Matice. Tiska „Ljudska tiskarna“ v Mariboru. Celoletna naročnina Din 25.—.

Štev. 1-2. ima sledečo vsebino: Etbin Kristan: Ustava in socialisti. Filip Uratnik: Valutno vprašanje. Franjo Koren: Ruska revolucija. — p—k: Konzumne in produktivne zadruge. J. Cuhalek: Druginjske številke. Politični, gospodarski in socialni pregled.

Štev. 3-4. ima sledečo vsebino: E. Kristan: Ustava in socialisti. Filip Uratnik: Valutno vprašanje. Ivan Fava: Socializem in etika. — p—k: Konzumne in produktivne zadruge. Dr. Štefan Sagadin: Parlamentarna vladavina in sistem dveh domov. Dr. M. K.: K poglavju o neposrednih davkih. Svetlin Ivan: Druginjske številke. Gospodarski, strokovni, socialno-politični pregled in revije, publikacije in polemike.

Naši zapiski. Prejeli smo 3.—4. številko tega poljudno-znanstvenega socialističnega mesečnika. Vsebina je zelo aktualna in izpod peresa naših najboljših strokovnjakov. Vsakdo, ki se hoče poučiti o temeljih socialističnega nauka in dnevnih vprašanjih delavskega gibanja, bi se moral naročiti na „Naše zapiske“, zlasti pa velja to za one, ki igrajo katerokoli aktivno ulogo v praktičnem boju za preosnovo meščanskega reda v socialistični. Ker pa bi moral biti vsak socialistični delavec katerekoli marksistične struje sodelujoč član v proletarskem gibanju, je jasno, da je njegova dolžnost, izpopolniti svoje teoretično in praktično znanje v svojem, temu namenjenem listu, kakor na drugi strani kultivira svojo dušo potom socialističnega kulturno-literarnega mesečnika. „Naši zapiski“ in „Kres“ — to sta dvojčka v naši publicistiki, ki drug drugega izpopolnjujeta, zato bi moral biti vsak proletarec, tovarniški delavec, uradnik, mali obrtnik ali mali kmet brezpogojno naročen na obadva. To pri razmerah, v katerih se nahajajo naše ustanove, brez majhne denarne žrtve seveda ni mogoče, toda socialist mora biti voljan, da vsako — in ne samo majhno — žrtev prenese, če služi to velikemu namenu in predvsem njemu samemu. Koliko je nepotrebnih stvari, za katere delovno ljudstvo izdaja svoj denar, ko se na drugi strani njegove ustanove ne morejo razviti, kakor bi hotele, ker nima delovno ljudstvo zanje tistega zanimanja, kakor ga imajo n. pr. meščanski krogi za svoje. Od meščanov bi se moral delavec v tem oziru učiti! K njim naj pogleda, pa bo morda kmalu dospel do spoznanja, da to ni miloščina, če izda kaj malega za svoje organizacije in svoj tisk, temveč da je le pošteno plačal za pošteno blago. Miloščinarji pa socializem ne sme biti! To je par besed, ki jih je bilo treba povedati, in upamo, da bodo tudi našle pravičnega razumevanja. — „Naši zapiski“ se naročajo v Ljubljani VII., Kolodvorska cesta 208, in stanejo letno 25 Din.

„Trije labodje“ — „Rdeči pilot“. Pri sestavi druge številke „Treh labodov“ je zahteval urednik Podbevšek zaradi načelnega uredniškega nesoglasja s svojima tova-

rišema temeljito remeduro in sicer: 1. revija naj zavzame socialistične smernice; 2. ker so ustanovili revijo izključno za mlado umetniško pokolenje, ne smejo tudi vbodoče sodelovati pri njej starini; 3. naj bo pri reviji edini in glavni urednik on sam. Ker se sourednika Kogoj in Vidmar nista udala, je urednik Podbevšek izstopil iz uredništva „Treh labodov“. Mlado umetniško pokolenje prične sedaj izdajati nov umetniški list „Rdeči pilot“, katerega prva številka bo izšla 15. maja in nato redno petnajstega vsakega meseca. Posamezna številka bo stala največ 2 Din. S tem je nastal v slovenski mladi umetnosti važen preobrat, ki je zanesel najboljše mlade umetniške sile v socialistično strujo. Zato ga pristrčno pozdravljamo!

O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja. Bolniška blagajna je izdala brošurico „O zdravstvenih nalogah socialnega zavarovanja“ po referatu šefa-zdravnika g. dr. D. Bleiweisa-Trsteniškega na III. lekarskem shodu v Ljubljani. Brošurica ima važen namen, da poglobi pojmovanje preventivnih mer v higijeni med narodom. Dobiva se pri osrednjem uradu bolniške blagajne v Ljubljani proti povrnitvi založnih stroškov. Obsega 26 strani.

LISTNICA.

Prihodnja številka izide povečana kot majska, če bo mogoče tako, da jo naročniki dobe že pred prvim majem. — Dobivamo pritožbe, da „Kres“ neredno izhaja. K temu moramo pripomniti, da napravita uredništvo in uprava pač vse, kar jima je mogoče, da so pa prilike take, da ne moreta vsega sama izvršiti, če vsi naročniki ne izpolnjujejo svoje dolžnosti. Stroški za tiskanje in drugi so postali v zadnjem času tako ogromni, da jih „Svoboda“, ki živi od majhnih članskih prispevkov, ne more sama prenašati. Storitve torej svojo dolžnost, plačajte vsi naročniki, agitirajte in razširjajte list, podpirajte nas s pismenimi prispevki, „Svobodine“ podružnice: pošiljajte redno svoja poročila — in potem bo „Kres“ redno izhajal. Na naši strani je volja najboljša. Na vsak način pa izidejo do konca tega letnika vse številke. — Čulkovski: Poslane nam stvari bomo uporabili. Veselilo nas bo, če nam boste še kaj poslali in predvsem več originalnih stvari. Več vam bo povedal naš urednik s posebnim pismom, pošljite pa na vsak način še kaj originalov, da si lahko ustvarimo sodbo na širši podlagi. — G. Ivan Vuk: Kar ste nam poslali, ni slabo, toda za naš list še ni dovolj izpolnjeno. Ali bi nam poslali kaj več? N. pr. tiste „Zgodbe...“ Če želite, vam stvari vrnemo, vendar pa imamo še drug predlog. Pošljite torej še kaj, nakar sledi pismo. — S. F. Škrabar: Pesmi so preveč začetniške. Pošljite pa kaj novejšega. — Slavomir: Pesem „Bela žena — smrt“ kaže precej samostojnega izraza, vendar je nismo mogli sprejeti. — F. Č. Slavomir: Poslanega ne bomo mogli objaviti. Današnji čas zahteva še večje prostosti. Nikakor pa ne sme prostost tako daleč, da se mora radi grešnika ritma in rim pokoriti — jezik. — G. F. Sok: Črtica „Kako se je izpreobrnil“ je še preveč negotovna. — „Loizek“: Za začetnika ni slabo, za kritiko pa je premalo, zlasti, če hoče biti „ostra“. Ali nam pošljete še kaj? — Gdč. Emica Kl., Ljubljana: Lepo, toda takih stvari so naši stari liriki še preveč napisali, da niti ne govorimo o sedanjih petošolcih — Bog jim odpusti! Zglasite se ob priliki v našem uredništvu. — J. Krošelj, Mar.: Vi ste po naši volji, če vas sodimo po zadnjem pismu s priloženo stvarico. Prejšnjih prispevkov pa v resnici nismo dobili, žalibog. Pošljite še enkrat. Naš urednik pojde v kratkem gor in se bosta lahko osebno pogovorila. Kdaj, vam bo že sporočil.

A. & E. SKABERNE

*Specialna trgovina pletenin,
trikotaj in perila*

Ljubljana, Mestni trg št. 10